

# ZGODNJA DANICA.

## KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrto leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za  $\frac{1}{2}$  leta 3 krone, za  $\frac{1}{4}$  leta 1 krono 50 vin., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LV.

V Ljubljani, 18. julija 1902.

List 29.

### Iskrice.

(Dalje.)

#### 14. Varujmo se malih grehov.

Ako smo dobro izpoznali zlobo smrtnega greha, tedaj bomo tudi iz dna svojega srca zaničevali vsak prostovoljni mali greh. Mali greh se stori, ako prelemimo božjo postavo v kaki mali reči. N. pr. če smo preveč radovedni, ali se v kaki mali stvari zlažemo, ali po nepotrebi govorimo prazne reči, ali se preveč ljudi bojimo, ko opravljamo svoje pobožnosti, ali smo raztreseni v molitvi, nekoliko nezmerni v jedi in pijači i. dr. Mali greh tudi storimo, ako prelo mimo Božjo postavo v kaki sicer važni reči, a ne popolno vedoma in prostovoljno, to je tako, da nismo greha prav spoznali, in smo ga storili v jezi, razdraženosti, v naglosti ali v polspanju ter se je greh torej zgodil proti naši volji. Ako sovražimo smrtni greh, moramo prav tako sovražiti tudi mali greh, kajti tudi mali greh ima vse one lastnosti kakor smrtni greh, le v manjši meri. Tudi mali greh žali Boga, nasproten je božji volji, je prestopek Božje postave. Vsak, tudi najmanjši greh, je nepokorščina proti Bogu, in ta nepokorščina žali Boga, največjo dobroto.

Vsak najmanjši greh je užalostil Jezusa Krista, a kar Boga žalosti, to naj bi mi smatrali za malenkostno? Ali ni res, vsak prijatelj skrbi, da ne žali svojega prijatelja v ničemer, tudi ne v malih stvareh. In če smo do svojih prijateljev tako skrbni, zakaj smo tako malo marni do svojega Boga, ki je naš najboljši prijatelj? Zakaj Njega tolikrat žalimo, ki je naš največji dobrotnik?

Mali greh torej žali Boga, zato je mali greh za smrtnim grehom največje hudo na svetu. Le poglejmo, kako so mislili in govorili svetniki božji o malem grehu. Sv. Tomo Akvinski pravi: »Vsak človek naj raje umrje, naj raje vse pretrpi, kakor da bi Boga žalil le z enim smrtnim grehom, in to ne le s smrtnim, nego tudi z odpustljivim grehom.« Sv. Katarina Genveška govori: »Rajše bi skočila v ognjeno morje, ako bi bilo treba, da se izognem enemu malemu grehu, in rajše bi v njem vedno ostala, nego da bi se rešila s pomočjo enega malega greha.« Sv. Anzelm resno uči: »Ako bi mogel z enim malim grehom iz pekla rešiti vse pogubljene v ta namen, da bi poviševali v nebesih božjo čast, bil bi vendar ta mali greh večje razžaljenje Božje, kakor češčenje Božje, ki bi mu ga to neizmerno število iz pekla rešenih izkazovalo v nebesih.« Sv. Alfonz Rodrigvec je večkrat vzkliknil: »O Gospod, rajše trpim vse peklenske muke, nego bi storil en mali greh!«

Ako govorimo o malih grehih, seveda ne mislimo onih odpustljivih grehov, ki jih ne storimo popolnoma prostovoljno, nego le iz človeške slabosti. »V mnogem se pregrešamo vsi,« pravi sv. apostol Jakob (3, 2.) In sv. Ivan govori: »Ako rečemo, da greha nimamo, sami sebe zapeljujemo in resnice ni v nas.« (1. Iv. 1, 8.) Po izvirnem grehu je naš um otemnjen, naša volja je k slabemu nagnjena, zato se ne moremo ogibati malih, nepopolnoma prostovoljnih grehov. Bog dopušča take male madeže celo na svetnikih, da jih ohrani ponižne. Tem potem naj izpoznajo, da kljubu dobrim sklepom zabredejo v male pregreške in bi tudi v smrtne grehe prišli, ako bi jih Bog ne obvaroval.

Toda o takih malih grehih ne govorimo, nego o prostovoljno malih grehih. Nikar ne smatramo teh tako malenkostnih, le pogledjmo nasledke in kazni za male grehe, in prepričali se bomo o njih zlosti.

Mali greh otemni luč sv. vere. Vsak mali greh je kakor lahek oblak, ki obdaja naš um, da ta ne more več tako prodirati do večne Resnice. Čim večkrat grešimo v malem, tem gostejši je ta oblak in slednjič nam popolnoma zakrije luč sv. vere in obdaja nas gosta tema.

Mali greh slabi našo voljo. Kadarkoli storimo mali greh, postaja nam naša volja če dalje bolj razpoložena za greh in se vedno manj in manj ustavlja grešnemu nagnjenju. Vselej, kadar zagrešimo kaj malega, jemljemo Bogu dolžno ljubezen in izkazujemo svojo naklonjenost stvarjem, naposled je naša volja, če se to mnogokrat zgodi, popolnoma brez moči in se vda brez odpora hudemu.

Mali greh omadežuje našo dušo. Ali si moremo kaj lepšega, ljubeznjivejšega misliti nego je duša, ki ima posvečujočo milost božjo? Kakor presega svitlo solnce vse druge zvezde v svitlobi, tako presega čista duša vse druge stvari na svetu. Da, taka duša je podobna Bogu, in čim bolj je sveta, čim bolj je čista, tem bolj je podobna Bogu. Gotovo pa je, da vsak mali greh omadežuje dušo in manjša posvečujočo milost Božjo. Kakor človeški obraz, ki je poln madežev in krast, vzbuja pri ljudeh stud in gnus, prav tako duša, ki je polna malih grehov, vzbuja pri Bogu odpor in nevoljo, da se več ne bliža takemu človeku s toliko ljubeznjivostjo.

Mali greh nas ne oropa sicer, oslabi pa moč Božje milosti in nam odtegne mnogoterih posebnih Božjih darov. Ne čudimo se, ako pogrešamo raznih Božjih darov, če molimo tako mlačno. Mar ni to kazen za male pregreške? Zakaj uživamo tako malo srčnega veselja pri svojem delu? Zakaj opravljamo vse dobro tako površno, tako malomarno, morebiti celo z mrmranjem. Odkod toliko pomanjkanja milosti?

Bog da svojo milost le onim, ki Mu izkazuje svojo srčno iskreno ljubezen. Mu li mi izkazujemo to ljubezen? Ne, zato, ker se ne varujemo malih pregreškov, ker se niti v malih stvareh nič ne zatajujemo. Kolikrat bi n. pr. lahko premagali kako malo jezo, kolikrat bi lahko krotili svoje oči, svoja ušesa, kolikrat bi bili bolj zbrani pri molitvi, a nečemo. Zato pa nam odteguje svoje darove, odteguje tudi svojo milost,

dokler tako ne oslabimo, da zabredemo v smrtni greh, kajti kakor smo mi Bogu zvesti, tako je Bog do nas zvest. „S kakoršno mero boste merili, s tako se vam bo odmerjalo.“ (Luka 6, 38.)

Mali greh pripravlja pot smrtnemu grehu. In res, za malenkostne pregreške se malo ali nič ne zmenimo, in tako postane naše srce topo za greh sploh, in tudi za smrtni greh. Istina, „kdor majhno zametuje, padel bo sčasoma.“ (Sirah 19, 1.) Z malim se prične, z velikim se neha. Iz potočkov nastajajo potoki, reke in veletoki, na katerih se potapljajo ladije. Satanu je pač vse eno, ali naenkrat vjame duše v svoje mreže, da le doseže svoj namen. Hudobec je zelo premeten in izkuša človeka najprvo zapeljati v male zagreške, dobro vedoč, da po tem potu pride do svojega namena. Sv. Francišek Asiški pravi: „Hudobec želi le en las, iz tega napravi vrv in naposled verige, s katerimi potegne uboge duše v prepad.“ Zatorej smatramo za svojo sveto dolžnost, da se bomo varovali malega greha, kajti kdor se malega ne bo varoval, zabredel bo kmalu v smrtne grehe. Sv. pismo pravi: „Kdor je v malem krivičen, krivičen je tudi v večem.“ (Luka 16, 10.) Izkušinja uči, da je to istina. Nihče ne postane čez noč zločinec, nego po malem. Mar bi bil Juda izdal Gospoda, ko ne bi bil kradel že preje po malem iz skupne denarnice? Počasi se je v njem razvila huda strast po denarju, ker se ni premagoval. Prav tako je pri vsakem človeku. Iskro lahko pogasimo, velikega požara ni mogoče ali vsaj silno težko ga je pogasiti. Malih grehov se lahko ogiblremo, če ne, potem se v nas razvijejo hude strasti. Iz teh pridemo v smrtne grehe, katerih se težko iznebimo.

Da se bomo bali delati malih grehov, pogledjmo, kako je Bog kaznuje že na tem svetu. Žena Lotova je okamenela, ker je kljubu propovedi pogledala nazaj proti Sodomi. Mozes in Aron nista prišla v sveto deželo, ker sta bila nezaupna Božji obljubi. — Dva in štirideset dečkov sta raztrgala dva medveda, ker so se nespodobno vedli nasproti starčku Elizeju. — David je ukazal iz nečimrnosti šteti svoje ljudstvo, zato je Bog kaznoval vso deželo, umrlo je 70.000 podložnikov na kugi. — Levit Oza se je z nesposiljivostjo dotaknil skrinje zaveze, zato je bil pri tej priči mrtev.

Tudi dandanes kaznuje Bog male pregreške, zato nikar ne mislimo, da je ta ali ona nesreča le gol slučaj.

A pojdemo v duhu v vice! Kaj vidimo tu? Tu so duše, ki se čistijo vsled malih pregreškov, zakaj nič nečistega ne pojde v nebeško kraljestvo. (Skrivno razod. 21, 27.) Kako grozovite muke trpe te blage duše! Sv. Tomo Akvinski uči, da se ogenj vic v ničemer drugem ne loči od peklenškega nego v tem, da duše v vicah trpe le za nekaj časa, duše v peklu pa večno, a ogenj je v vicah, kakor v peklu isti.

Videli smo, kako veliko zlo je tudi mali greh, kake posledice, kako kazni ima za seboj. Zato sklenimo, da se bomo varovali vsakega tudi najmanjšega greha. Naša geslo bodi: „Rajši umreti nego storiti mali greh.“ Tako so mislili in delali svetniki in tako mislimo in delajmo tudi mi. Bodimo prepričani: kdor se malih grehov ne bo ogibal, se tudi velikih ne bo. Zato sklenimo, da bomo odslej se ogibali vsake male laži, vsake lahkomišljene šale, vsake malomarnosti v službi Božji, da ne bomo v nesreči nepotrpežljivi, jezni ali da bi celo mrmrali proti Bogu. Če se bomo tako premagovali, našli bomo milost pri Bogu in se gotovo izveličamo.

### 15. Grešne priložnosti.

Grešna priložnost je oseba, kraj ali kaka druga stvar, ki je človeku nevarna, da bo grešil. Čerkveni učenjaki razločujejo prosto voljno grešno priložnost in neprostovoljno grešno priložnost. Prostovoljna grešna priložnost je tedaj, če se je človek ogne lahko, brez posebnih težav. V neprostovoljni grešni priložnosti se nahaja človek, če se je ne more ogibati in je ne more popustiti brez velikih unanjih težav ali brez velike škode, n. pr. ko bi bil kdo v ječi skupaj z ničvredno osebo; zdravnik ali gostilničar, ki bi ne mogel opustiti svojega stanu brez velike škode.

Grešna priložnost je ali daljna ali bližnja. Daljna grešna priložnost je, ako je za dotičnega človeka pač mogoče, da greši, a vendar verjetno ni. Bližnja grešna priložnost pa je v tem, da je nevarnost, smrtno grešiti, verjetna. To je, če se pri takih okoliščinah skoro vedno ali pa vsaj velikokrat zgodi smrten greh, ni pa treba, da bi se bil kdo v teh ali onih okoliščinah že tudi pregrešil. So ljudje, ki igrajo, a če pri igri izgube, prično se jeziti, prepirati in grdo preklinjati ali pa postanejo tako strastni v igri, da se jim ne zdi prav nič škoda, če zaigrajo vse svoje premoženje in spravijo sebe in svojo družino v največjo bedo. Za take ljudi je igra bližnja grešna pri-

ložnost. Drugi se zopet, če se upijajo, radi pretepajo, ali se hočejo prepirati ali govore nespodobne reči in počenjajo razne nedostojnosti. Za take je pijanost bližnja grešna priložnost. Drugim je grešna priložnost nečedno berilo, ker si s prebiranjem grdih knjig omadežujejo svojo domišljijo in prav lahko zaidejo v razuzdano življenje. Prav tako je grešna priložnost prebiranje veri in katoliški cerkvi nasprotnih knjig in časnikov, ker take knjige in časniki pišejo tako lažljivo in tako prekanjeno o sv. veri in sv. cerkvi, da človek nevedoma izgubi sv. vero, izgreši pot resnice in zabloudi v zmoto. Za mnoge ljudi je bližnja grešna priložnost lahkomišljeno občevanje z osebami drugega spola, zlasti na plesu. Eno najbolj nevarnih bližnjih priložnosti je tako imenovano pregrešno „znanje“, zlasti če taka dva skupaj bivata pod eno streho.

Kaj storiti, če je kdo v bližnji grešni priložnosti? Razum človeku pravi, da se moramo ne le greha ogibati, nego vsega, kar vodi v greh. Kakor se tisti, ki se boji telesne smrti, pridno ogiblje vsemu, kar človeku smrt nakopava. Dà, sveta dolžnost vsakega kristijana je, da se z vso resnostjo ogiblje prostovoljne bližnje priložnosti v greh.

To nam ukazuje Bog. Na premnogih mestih sv. pisma nam Bog govori, kako se moramo ogibati vsake grešne priložnosti. Navedimo nekaj takih mest! „Sin, ne hodi po nevarnem potu, in ne spodtakneš se v kamen; tudi težavnemu potu se ne zaupaj, da svoji duši sam spodtikljava ne nastaviš.“ (Sir. 32, 25.) „S plesalko se ne pečaj, tudi je ne poslušaj, da kje ne pogineš po njeni zvijači... Ne zijaj okrog po ulicah, mesta, in ne klati se po njegovih cestah. Obrni svoj obraz od nališpane ženske in ne pogleduj po ptuji lepoti; zavoljo ženske lepote se jih je že veliko pogubilo: in iz nje se vnema požljivost kakor ogenj.“ (Sir. 9, 4. 7. 8. 9.) „Beži pred grehi, kakor pred kačo: ako se jim bližaš, bodo se te lotili.“ (Sir. 21, 2.) „More li človek skriti ogenj v svojih nederjih, da bi se ne vnelo njegovo oblačilo? Ali more po žerjavici hoditi, da bi se mu ne ožgali podplati?“ (Knjiga pregovorov 6, 27, 28).

Zelo so resne besede Gospodove: „Ako te tvoje oko pohujša, izderi je, in vrzi je od sebe: bolje ti je z enim očesom iti v življenje, nego imeti dve očesi, pa vrženemu biti v peklenški ogenj.“ (Matej 18, 9.) To so zlata vredne besede, da bi se jih vedno spominjali. Seveda Gospod je govoril to v podobah. Hotel je reči:

ako ti je kaj tako drago kakor oko ali roka, a ti daje priložnost v greh, pusti stvar, ogibaj se je, beži od nje!

Da se je bližnje grešne priložnosti res treba ogibati, razvidno je iz tega, ker ne sme izpovednik odvezati takega grešnika, ki živi v prostovoljni bližnji priložnosti in je noče zapustiti. Sveti očetje in cerkveni učeniki uče soglasno, da se moramo ogibati vsake grešne priložnosti. Sv. Ciprijan imenuje grešno priložnost nalezljiv strup, kugo. Sv. Gregorij Nacijanski jo zove strupeno kačo, ki povsod brizga smrtonosni strup. Sv. Bernard jo imenuje gorečo iskro, ki neopaženo pade v srce in vse pokonča. „Brez priložnosti,“ pravi sv. Alfonzij Ligvorijan, „zamore satan malo; če se pa poda človek v bližnjo priložnost, tedaj je hudobni duh večinoma, da, skoro vedno zmagovalec.“

Izkušnja uči, da vsakdo smrtno greši, kdor se grešne priložnosti ne ogiblje v resnici. Zato je treba bežati pred grešno priložnostjo. Kaj je bilo vzrok padcu prvim starišem? Grešna priložnost. Bog jima ni le prepovedal jesti sadu, nego jima je tudi prepovedal se ga dotakniti. Eva to sama priča kači, ki jo je izkušala: „Bog je nama zapovedal: sadu drevesa, ki je v sredi raja ne jesti in se ga ne dotakniti.“ (I. Mozesova knjiga 3, 3.) Toda Eva je ogledovala sad, ga vzela v roko in ga jela. Isto store vsi, ki se izpostavljajo bližnji grešni priložnosti. Hudobni duh sam je nekoč priznal, da mu je najbolj neljuba pridiga, kako se je ogibati bližnje grešne priložnosti. Satan se norčuje iz vseh naših dobrih klepov, če nimamo trdne volje, bežati pred grešno priložnostjo. — Zato je kralj David, ki je izkusil to resnico, sklenil ogibati se priložnosti: „Od vsake hude poti zadržujem svoje noge: da se držim Tvoje besede.“ (Ps. 118, 101.) David ne pravi, od vsakega greha, nego od vsake poti, ki vodi v greh.

Duša moja, ako hočes ostati čista in neomažeževana, beži pred grehom in grešno priložnostjo kakor pred strupeno kačo! Kaj ne, vsakdo se boji ne le kačjega pika nego tudi vsacega dotika s kačo, prav tako se moramo varovati ne le greha, nego tudi vsake priložnosti h grehu, n. pr. one hiše, one veselice, one osebe.

Razun prostovoljne bližnje priložnosti imamo tudi neprostovoljno bližnjo priložnost, t. j. tako, katere ne more človek popustiti ali pa le z velikimi vnanjimi težavami. Tako je n. pr. sinu ali hčeri bližnja priložnost domača hiša, jetniku morda ječa. Kaj tu storiti? Pred vsem je potrebno, da vsi, ki živijo v nepro-

stovoljno bližnji grešni priložnosti, porabijo pravih sredstev.

Tako sredstva so molitev in zakramenti. Varovati se mora priložnosti h grehu, kolikor je mogoče s tem, da z dotično osebo ne občuje, da se resnobno proti njej vede. Z gorečo molitvijo naj se zateka k Bogu, velikokrat naj pred sv. križem ponavlja svoj trdni sklep, srčno se naj ustavlja vsaki najmanjši izkušnji. Mnogokrat naj premišljuje štiri poslednje stvari in druge svete resnice in kliče naj v potrebi sveti imeni Jezus in Marija. Pogosto naj hodi k izpovedi, v sv. obhajilu se naj krepí za boj proti grehu. Kdor rabi teh sredstev, ne pride v greh. Kajti s tem, da jih rabi, kaže resno voljo, da mu je dušno izveličanje prva in najsvetejša dolžnost.

Razun tega je Bog dober in ne izkuša nikogar nad njega moči. — Če porabimo omenovanih sredstev, poda nam Bog tudi milosti, da premagamo vse težave in izkušnje.

*Kapelan Anton Merkun.*

(Dalje prihodnjič.)

## **Sv. Vincencij Pavljanski.**

(19. julija.)

Pobožni zdravnik na dvoru kraljice Marjete Valois je imel prestati hude boje in izkušnje zoper sv. vero: ves obupan je bil. Sv. Vincencij je imel sočutje s trpinom in se je daroval samega sebe Bogu zanj. Zdravnik je zadobil dušni mir, Vincencij pa je občutil enake izkušnje. Svetnik je pobijal napade z raznovrstnimi spokornimi deli, a nič ni izdalo. Slednjič sklene posvetiti se revnim bolnikom in kmalu je bil v tej novi službi deležen tolažbe in zmage nad tem našim hudim sovražnikom.

*L. P.*

## **Kristovega vojaka bojna zmaga.**

(Primera.)

Gedeonovi vojaki so šli na boj na divje Madijance. Pot pa je peljala čez široko planjavo, po kateri se je vila mogočna reka. Huda vročina jih je mučila in neugasljiva žeja se jih je polastila. Obupno stanje! Pred njimi sovražnik Madijan, pri njih sovražnik žeja. Katerega se prej lotiti? Cvet armade je premagal prvega in takoj na to drugega, slabotneži pa so zamudili gaseč si žejo venec slave, katerega jim je spletla slavna zmaga.

Tudi mi zemljani gremo po jednaki planjavi, poleg velike reke, polne časnih dobrot in nasladi, nasproti hodimo svojemu sovragu, ki nas vedno stiska

— hudobnemu duhu. Pravi vojak Kristov posnema pogumne vojake Gedeonove, žejo premaga in nasladnosti, kojih je polna reka življenja. Orožja ne odloži, da bi si ugasil pekočo žejo, nego gre pripravljen sovragu nasproti. Venec večne slave mu je v plačilo. — Kristijan, poglej pred seboj reko časnih dobrin, poglej pred seboj sovražnika, ki čaka na ugodno priliko, da te nepripravljenega zaloti — poglej venec slave, ki te čaka, ako se odrečeš vabljivim valom reke življenje in pripravljen čakaš sovraga.

L. P.

## V spominj † kanoniku prof. Josipu Marn.

(Konec.)

„Druga čednost, ki se mu je vlila pri sv. krstu, je bila ljubezen. O kako nežno je ljubil svojega Boga, svoj narod in svojega bližnjega sploh. Znana je bila njegova radodarnost.

Nobenega dela ni pustil neplačanega. Postrežčki so se ob njegovi radodarnosti imeli dobro.

Druga za sv. krstom največja milost je bil poklic v mašniški stan. In kako goreč mašnik je bil Marn! Horjulci se še sedaj spominjajo gorečega dušnega pastirja, duhovnega pomočnika Marna. V Horjul je bil namreč poklican koj po sv. blagoslovih za kapelana. Vestno in natančno, z gorečnostjo in s čutom je opravljal najsv. daritev in prelepe duhovniške molitve. In ko je bil že toliko bolan, da ni mogel več moliti brevirja, bilo mu je to zelo hudo. Molitvi je bil sploh zelo vdan. Kadar se je opravljala kaka pobožnost, n. pr. 40urna pobožnost, ali kaka tri- ali devet-dnevica, vdeležil se je je Marn z ljudstvom vred“. Ob tej točki je Prevzvišeni pozval stariše, ki imajo sinove v šolah, posebno v srednjih, da naj molijo za nje, da bi ne izgubili poklica za mašniški stan.

Tretja milost, ki jo je Marn prejel od Boga, je bila pa milost srečne smrti. „Kaj bi pomagalo Marnu“, dejal je visoki govornik, „vse njegovo življenje, kaj vsi njegovi od Boga mu podeljeni darovi, kaj bi mu pomagala današnja slovesnost, ko bi Marn ne bil srečno umrl? Vse naše življenje je vaja za srečno smrt.“ — Tako v cerkvi.

Zunaj cerkve pa je govoril kanonik Ivan Sušnik, naprošen od zadržanega predsednika „Slov. Matice“: ravnatelja Frančiška Levec. Slikal ga je najprej kot učitelja verouka in milega materinskega jezika. „Poglavitna čednost, ki je odsevala v Marnu učitelju, je bila ljubezen“, dejal je govornik. „Ljubezen do učencev, in ljubezen do predmeta. Kar je Marn učil, to mu je prišlo iz srca in zato je tudi seglo do srca. Za slovenščino je bilo takrat, ko je Marn začel pou-

čevati, poskrbljeno jako slabo. Ne le drugi predmeti, še celo slovenščina se je predavala v nemškem jeziku. A Marn je polagoma dosegel, da je smel slovenščino in potem tudi krščanski nauk poučevati v mili materinščini.“ — Potem je podal sliko Marna pisatelja. Marn je spisal slovnico za staro-slovenski jezik, dopisaval v vse imenitnejše slovenske liste, ali njegovo največje delo, ob katerem je delal nad 30 let, je bil „Jezičnik“. Pisal je do svojega konca; in ko mu je nekoliko časa pred smrtjo odpovedala roka, in je moral plodovito pero odložiti, je rekel: „Žal mi je, da ne morem več delati“.

Slednjič je bil Marn znamenit kot predsednik „Sl. Matice“. Kot tak je znal s svojim mirnim in možatim nastopom potolažiti vihar, ki se je hotel kedaj vzdigniti, vredil je izdajo knjig in „Sl. Matica“ je bil pod njim res vzgleden literaren zavod vseh Slovencev.

Marnovo plodonosno delovanje na cerkvenem, šolskim in slovstvenem polju je našlo tudi priznanje: škof ga je imenoval častnim kanonikom, a cesar mu je podelil red Frančiška Josipa I.

Ko je govornik končal, zapeli so domači pevci lep slavospev pokojniku, kojemu je dodal še naš pesnik Anton Medved baš za ta dan zloženo pesem.

Slavlja se je vdeležilo Štangarsko in nekoliko Šmarskega ljudstva, pa tudi več odličnjakov. Imenom: vzvišeni knežškof, ravnatelj Senekovič, kan. Sušnik, vodija dr. Lesar, tajnik „Sl. Matice“, Evgen Lah in lepo število duhovnikov; vse te častilce Marnove je zbral po slovesnosti okrog svoje mize duhovni svetnik, domači župnik Mih. Saje. In kakor, da nista še dosti slavila Marna prej imenovana govornika, oglasita se še tu dva gospoda, da povesta še kako zanimivost iz Marnovega življenja. Ravnatelj Senekovič je povdarjal, da ni imel nobenega ljubeznivejšega tovariša in začetkom svojega ravnateljstva nobenega boljšega svetovalca od Marna. Ako je včasih pri konferenci se vzdignil vihar različnih menenj, znal ga je nam Marn vselej potolažiti s svojim dostojnim mirnim nastopom. — Kako priljubljen je bil tudi pri učencih, videlo se je takrat, ko mu je pripel red Frančiška Josipa. Nikdar še ni slišala gimnazijska telovadnica take prisrčne ovacije, kakor ob Marnovem odlikovanju, izvzemši le ono ob navzočnosti cesarjevi v beli Ljubljani l. 1883.

Vodija dr. Lesar pa je omenil, kako je hotel Marn vplivati tudi na druge, da bi jih vnel za vse dobro in lepo in za slovstveno delovanje.

Pokojnik je bil gojenec kn šk. Alojzijevišča. V tistem času je bil vodijski Alojzijevišča, poznejši škof Ivan Zlatousti, ob enem vrednik „Zgodnje Danice“. Ker učenci radi posnemajo svoje predstojnike, zato se je zasnova v Alojzijevišču domač listič „Daničica“. Prvi njen vrednik je bil pokojni Marn, in morda tudi njen zasnova. In ta „Daničica“, iz katere so pozneje nastale alojzijeviške „Domače vaje“, je rodila marsikakega slovenskega pisatelja.

Postavljen je sicer Štangi kamenit spomenik, a trajnejši spomenik so mu zamogli postaviti njegovi častilci, si je postavil Marn sam. To je njegovo slovstveno delovanje, katerega ne ukonča tudi ne časov zob.

Slava mu!

*Zapnik Josip Plantarič.*

## Josip Hasl.

(Dalje.)

### III.

L. 1735. je izšla v Trnovem na severnem Ogrskem tehtovita premišljevalna knjiga v latinskem jeziku, katere sta se skoraj hkrati lotila dva slovenska prevajalca: Hasl in Rupnik (Ruppnigg). Izvirniku je naslov: *Quadragesima Sancta, Sive Quotidianae Per singulos Dies Quadragesimae De Christi Passione Considerationes, Ad fovendum, et augendum Erga Dominum Patientem Christianorum fidelium affectum concinnatae. Per R. P. Gabrielem Hevenesi Societ. Jesu. Primum Viennae Austriae, Nunc denuo recusae. (Črta.) Tyrnaviae, Typis Academ. per Leopoldum Josephum Berger. 1735. str. X + 445.* Latinski izvirnik se mi je posrečilo dobiti iz bogate boštanjske (Weissenstein) grajske knjižnice, hraneče mnogo starejših, zlasti bogoslovnih knjig. V usnje vezani, z zlatimi vtisnjenimi okraski ozaljšani izvod je popolnoma čist ohranjen: zlato na obrezi je še držalo posamezne liste skupaj — znamenje, da se knjiga ni rabila. Na notranji strani platnic je podpisan njen prvi lastnik: *Josephus Vrsini Comes à Blaggay 1739.* Med naslovni list in predgovor je vezano pozneje vdeto tiskano posvečenje veleče, da prinaša večja bratovščina Matere božje v nebo vzete domujoča pri oo. jezuitih v Ljubljani, to delce za novo leto 1739. v dar: ljubljanskemu škofu Žigi Feliksnu grofu Schrattempach, ljubljanskemu stolnemu proštu grofu Maksimilijanu Avguštinu Dietrichstein, kartuzijanskemu prelatu v Bistri Jakobu in gospodom družbinim članom. Najbrže je bil tudi grof Josip Vrsini Blagaj pristaš imenovane Marijine družbe; zato so mu jezuiti poslali v dar krasno opravljeno: *Quadragesimo.*

Ko je bil Hasl dopolnil polčetrto leto svojega pridigarstva v Ljubljani, preložil je Hevenesijevo delo na slovenski jezik. Storil je to „na prošnjo enih brumnih, inu bogaboječih duš.“ Popolni naslov tej XVI — 440 strani male 8° obsežni knjigi se glasi: *Sveti Post, Christusuovemu Terplenju Po-*

*svečen, U' vsakdanu spremišluvanje Rezdejlen, Per- vič skuz časty vredniga Paterja Gabriela Hevenesia, Iz Tovarštva Jesusoviga Po latinsku popisan: Zdej pak Od Jožepa Hasla Časty vredniga mašnika Iz ravnu letiga tovarštva Na kraynski jezik preložen, Inu Na svitlobo dan. Cum Permissu Superiorum. (Dve črti.) Labaci Prostat apud Aloysium Raab, Inclyt. Provinc. Carniolicae Bibliopeg. (Dve črti.) Literis Egerianis. (Črtica.) 1770.* Na naslovnega lista drugo stran je zapisal prevajalec geslo: „Napusti te bukve — — — od tvojih vust pridti: temuč spremišluj jeh dan, inu nuč, de boš deržal, inu sturil vse, kar v' njej pisanu stoji: tedaj boš tvojo pot ravnal, inu njo zastopil. Jozue I. v. 8. Za „predgovorom tiga prestavlavca na vse kateri bodo lete iz latinskiga na kraynski jezik preložene bukvice brali“ stoji „predgovor Tiga, kateri je ta narpervi lete duhovne bukvice v' latinskemu jeziku popisal, na vse brumne, inu bogaboječe Kristiane.“

V teh uvodnih vrsticah nam pisatelj ob kratkem predočuje vsebino knjige. Za vsak dan štirideset-danskega posta je namenjeno po eno premišljevanje. „Skuz lete svete dny sim jest zelu Christusuovu terplenje na eno tako vižo razdejlil, de, toku rekoč, z' perstam kažem, koku ima per timu človk k' obilnimu pridu, ali nucu svoje vboge duše svetu zdihovati, kaj si ima dobriga naprejvzeti, ja, de vsakterimn perložnost dam po tim, koker je on sam goreč, letu opravilu še dalej gnati, še več drugiga naprejvzetja sturiti. Per koncu vsakteriga spremišluvanja sim jest pervič postavil ta Štation (Štation pak ni neč drugiga, koker shod tih ludy v' eni Božji veži tiga Rimskiga mejsta. Potler sim gori zapisal te svete Štationske odpustke“ (pri mnogih postnih dneh so zabeleženi nepopolni odpustki več tisoč let) „katere sta ta dva Rimski Papeža Grogor ta VIII. inu Sixtus ta V. vsim Marianskim, k' ti prvi Rimski Bratovšni perpisanim Bratam darotlivu dodejlila. De en Marianski Brat lete svete odpustke zadoby, ni njemu neč drugiga treba sturiti, koker, de on z' eno dobro vejstjo, inu z' enim od vsiga smertniga greha čistim sercam Cirkov Tovarštva JEZUsoviga, al, kjer ni ene take cirkve nejditi, eno drugo vežo Božjo, al vsaj kapelco brumnu obyše, inu tamkej sedem očenašov, inu sedem česena si Marija andotlivu obmoli. Po letih svetih odpustkah so Pismu, inu sveti Evangelium iz Ofra svete maše zaznaminjane. Na zadnu se že najde una molitovca, katero en taki dan sveta Cirkov v' Mašinskih molitvah opravi.“

Havenesi-Haslov „Sveti Post“ ima namen, očistiti kristijanu srce grešnih madežev, razsvetliti mu pamet z večnimi resnicami in vžgati v njegovi duši ogenj ljubezni božje; zato nam v živih, pretresljivih podobah kaže trpečega Zveličarja od onega hipa, ko je žalujoč molil na Oljski gori pa do tedaj, ko mu je zakril grob velik kamen na gori Kalvariji. Premišljevanje Kristusovega trpljenja bodi zlata zakladnica, iz katere naj zajema kristijan duhovne dragotine ne samo v postnem času, ampak tudi sicer med letom. „Lete duhovne bukvice niso samu za ta sveti štirideset-danski post, one so tudi za vse Nedele, za vse petke, za vsaki dan, ja za vselej dobre, kader kol človk čas ima njej brati“, pripominja naš prevajalec.

Kako je prevel Hasl Hevenesijevo knjigo? „Veči dejl le po zastopnosti, malu po besedi“,

pravi v predgovoru. Primerjajmo nekatere vrstice iz Haslove knjige z izvirnikom in z Rupnikovim prevodom.

Hevenes i razglablja prvo postno nedeljo v 4. odstavku evangeljske besede: „Factae sunt guttae sanguinis decurrentis in terram. Luca 22. Adeone villis erat Jesu mei sanguis, gemmis aliis omnibus, totiusque mundi gazophylaciis pretiosior, ut contemptim habitus in terram abjiceretur! Quid agitis Angeli? Cur aestimatisimum hunc, quem orbis vidit, liquorem coelo non infertis! Sed quid ego Angelos arguo? Quid agimus Parthenophile! Scimus sanguinem hunc redemptionis nostrae litrum esse; cur non summā cum diligentia colligimus, ut in peccatorum ablutionem aeterno Patri exhibere possimus. Supina haec socordia nostra novam afflicto Redemptori addit afflictionem, ob quam sanguineos inter membrorum torrentes jure queri possit: Quae utilitas in sanguine meo. Psal. 29. 10. In terram defluit, cum quicquid humi abjicitur, brevi a satellitibus conculcandus. Sed parce conqueri Domine! Maxima nobis est utilitas in sanguine tuo, sine quo aeternum perieramus. Nos sumus terra illa maledicta, quae non nisi spinas, et tribulos, brevi Sanctissimum caput tuum cruentaturos hactenus noverat germinare; ideo tam avida defluentes e corpore tuo sanguinis guttas combibit, ut nimirum Divinissimō hōc semine foecundata fructum ferat contesimum.“

Haslov prevod slove: „Njegov put se je sturil, koker kervave kaple, tekoče na zemlo. Luc. 22. v 44. Toki tedej kry mojiga JESUSA, katera več vela, koker vsi žlahtni kameni, več, koker vsa zaloga vsiga posvejtiga bogastva, toku tedej kry mojiga JESUSA celu toku ni bla za neč, da je bla zaničuvana, ter na tla zaveržena. Kaj vy Angelci Božji delate? zakaj vy lete prežlahtne kaple, katere še nikol niso dosihmal na timu svejtu svoje glihe imele, precej gori v' nebesa naznesete? Ampak zakaj jest Angelce Božje svarim? Kaj delamo o keršanska duša! My vejmo, da je leta sveta Rešna Kry ena cena našiga odrešenja; zakaj my leto z' tim narvečim flisam nazajemlemo, inu vkupajnaspravlamo, da bi jo nebeškemu Očetu za očišuvanje naših grehov dali in gorofrali? Leta naša naizrečena namarnost našimu žalostnimu Izveličarju še eno novo žalost dela, de se on med svojim kervavim putam po pravici sme pertožiti: H' kaj za enimu pridu moja kry dohaja? Ps. 29. v. 10. Ona na zemlo dol teče, bo, koker ene pomyve, na tleh rezlyta, inu ima skor od žolnirjov, beričov, inu rabelnov z' nogami poteptana biti. Ampak o Gospud nehej se pertožiti! tvoja kry nam k' narvečimu pridu dohaja, brez lete bi my bli na vekomej pogubljeni. My smo taista prekleta zemla, katera do zdej neč drugiga ni rodila, koker terne, inu osati, kateri bodo skor tvojo presveto glavo okryavili; zatorej ona toku želnu vse iz tvojiga telesa doltekoče kervave kaple popyje, de bi namerč skuz letu Božje seme rodovitna postala, ter sad samustu pernesla.“

Gašper Rupnik, ki je izdal pač ne vede za Haslov prevod, tri leta pozneje t. j. l. 1773: Ta Kristus ovimu Terpleinu Posvečeni Post, podaja isti Hevenesijev odstavek takole: „Factus est sudor ejus sicut guttae sanguinis decurrentis in terram. Inu negou put se je sturil, koker kervave kaple tekoče na zemlo. Ali je ta nar svetejši kry našiga JEZUSA, od katire je ena sama kapla naizrečenu žlahtneiši, inu dražiši, koker vsi šaci celiga sveita, v' timu vertu

Gethsemani taku nažtimana, inu navreidna, de tisto oben vkup na zpravi, inu na hrani, temuč de more na zemli zaveržena ležati! Kaj delate Nebeški Angelci, de vi to nar častitejši kry vašiga Krala, katiri glihe ni nihdar ta sveit videu, vkup na zpravite, inu koker en nar žlahniši šac Nebess, inu zemle v' nebesse na prenessete? — Lubeznive duše! kai pa mi delamo? kie roke deržimo? kir ti Nebeški Angelci to cartano kry svoiga Krala nam h' vkupzprauleinu, inu h' zvestimu gor hrainenu čez pustijo zatu, de, kyr mi vemo, de je ta nar dražeši kry Synu Božjiga ena zastava našiga odrešaina, bomo tudi nar veči zkerb imeli tisto vkup-pobratu, inu za omitje, inu zbriseine naših grehu Nebeškemu Očetu pokazat rekoči: pogledai Nebeški Oče! ta je ta nar svetejši, inu nar dražeši kry tvoiga večniga Synu, na katirimu ti imaš nar veči dopadeine, tisto je on za zbrisseine naših grehou prelin, inu tebi vess doug za naše grehe plačou. Hitimo mi tisto pobratu, de zkuz našo vtraglivost našimu žalostnimu Odrešeniku novo žalost na napravimo, de se on na bo z' timi besedam tiga 29. Psalna tožu: Quae utilitas in sanguine meo? Kai za en dobiček je per moji krivy? kai za ena čast, inu hvala se tisti zgody? de more zaveržena na zemli ležati, inu koker ene pomyne rezlite biti, de bode od teh nogteh judouzkih beriču, inu žoudnirju poteptana. Ali nehei se tožit lubeznivi Gospud! tvoja predraga sveta rešna kry nam je h' nar večimu dobičku, namreč h' dobičku tiga izveličaina, kyr bi bly brez tiste vsi mogli pogubljeni biti. Na toži se vsmileni Izveličar! mi spoznamo, de smo dosihmalu bly tista prekleta zemla, katira je tistu žpičastu ternie rodila, z' katirim je bila tvoja sveta glava v' tvoimo žpotlivimu, ali siunu bolečimu kroneinu prebodena. Zdei pak poberemo tvojo rodovitno sveto kry, inu tisto v' naše srce gor hranimo, de mi gratamo ena dobra, inu radovitna zemla, katira bo samustu zadu tvoje hvale, inu časty pernesla.

(Dalje pride.)

*Župnik Iv. Vrhovnik.*

## I. Bratovske zadeve molitvenega apostolstva.

### a) Glavni namen za mesec julij 1902:

*Spoštovanje do presv. Imena Jezusovega.*

„Jezus, sin Davidov, usmili se me!“ zaklical je gobovi poln zaupanja in žive vere v Božjega Izveličarja in ozdravljen je bil. „Ni ga imena, v katerem se moremo izveličati, razun v imenu Jezusovem,“ pravi sv. pismo. Kolika moč presvetega imena Jezusovega! Ime vsakega svetnika in vsake svetnice, celo ime Matere Božje si lahko nadene kristijan pri sv. krstu, le ime Jezus ostane za večno last Izveličarja samega, Njega, ki je središče vse svetovne zgodovine, Njega, ki nam je prinesel nauk Božji, prinesel mir in srečo nepokojnim človeškim srcem. Kako ne bi z občudovanjem zrl slednji zemljan v to svetlo zvezdo, v solnce pravice in resnice, kako ne bi s svetim strahom in globokim spoštovanjem klical ime, pred katerim se pripogibajo kolena vseh, ki so v nebesih, na zemlji ali pod zemljo! „Ime Jezusovo“, pravi sv. Ciril Jeruzalemski, „preganja duhovno temo, noge grešnikov

vodi k pokori; zaradi tega imena izkazuje Bog ljudem usmiljenje, zaradi tega imena rosi človeštvo neštete milosti.“ — Milo se stori človeku pri srcu, ko gleda vrvenje in drvenje današnje družbe. Hladni razum in trezna sodba se umika danes strastnim nasilstvom. Raj na zemlji si hoče vstvariti človeštvo, popolno srečo hoče doseči na tej borni zemski grudi; zato se vse peha, trudi in poti za tem, kako doseči prijetno, veselo življenje. Cela kopa svetovnih vprašanj je buknila na dan; reševala so se in se še rešujejo, a vprašanja se niso rešila; nastala pa so nova, še bolj kočljiva vprašanja, še bolj zamotane uganjke. Rane na telesu človeške družbe krvavé vedno bolj, nezadovoljnost se je nastanila v palačah in v kočah. In zakaj vse to? Na Onega pozablja človeštvo, ob čigar rojstvu so angeljci peli: Mir ljudem na zemlji, pozablja na Onega, ki veli: Pridite k meni vsi, ki ste utrujeni in obteženi, in jaz vas poživim! Presveto ime Jezusovo se hoče črtati iz svetovne zgodovine, od tod ta razdor v človeški družbi, od tod toliko bede na svetu. Kakor nas more le resnica osloboditi, tako nas more ozdraviti le presveto ime Jezusovo. Dajmo presvetemu imenu tisto čast, katero gre Bogu - človeku. Izrekajmo je s tisto hvaležnostjo, katera gre velikemu Mučeniku, ki je preli svojo kri za nas in nas rešil večne pogube, storimo to, in v človeštvu na mah zavladá sreča in zadovoljnost in sveti mir, po katerem tako hrepeni naša duša, bo kraljeval v srcu človeštva. Nič več ne bo perečih vprašanj, vsakemu bo jasno, od kod in kam, in prapor imena Jezusovega nas prav gotovo povede iz kraja trpljenja v večno blaženost.

S.

#### b) Posebni nameni.

19.) **Sv. Vincenčij.** Družbe sv. Vincencija. Usmiljenje in radodarnost do ubogih.

20.) **Sv. Marjeta.** Dekleta. Posnemanje lepih vzgledov. Čisto in vzdržno življenje slovenske mladine.

21.) **Sv. Danijel.** Mladenci. Družba treznosti. Blagi nameni pri vseh naših delih.

22.) **Sv. Marija Magdalena.** Spokornice. Čislanje duhovskega stanu med Slovenci. Slovensko učiteljstvo.

23.) **Sv. Apolinarij.** Očetje. Izpreobrnjenje trdovratnih grešnikov. Misijonarskega delovanja vspeli.

24.) **Sv. Kristina.** Matere. Velikih mož stanovitnost v dobrem. Pobožno izrekanje presv. imen: Jezus, Marija.

25.) **Sv. Jakob.** Duhovniki. Dobra letina za slovenskega kmeta. Šibe ognja, toče in povodnji: reši nas o Gospod!

S.

## II. Bratovske zadeve N. lj. Gospé presv. Jezusovega Brca.

### Prošnja.

V molitev se priporoča neki velik grešnik, da bi mu Marija sprosila milost izpreobrnjenja.

J. J.

## Raznoterosti.

Ali je katoliška cerkev vedí sovražna? — Na to vprašanje je bilo že neštivilnokrat odgovorjeno od naše strani, zanimivo pa je, kako odgovarja na to slavní konvertit Dr. H. A. Adams, ki baš sedaj potuje po Združenih državah in prireja v vseh večjih mestih apologetična predavanja svojim nekedanjim somišljnikom, protestantom. Dokazuje jim, da največji napredek v vseh strokah človeškega znanja ima človeštvo zahvaliti katoličanom ter navaja svetovno znana imena, v poeziji: Dante; v filozofiji: Tomo Akvinski; v glasbi: Haydn, Mozart, Beethoven, Palestrina in Gounod, v slikarstvu mojstre italijanske šole, v astronomiji: Kopernik, dandanes: Pasteur in Roentgen. Njegovih predavanj se udeležujejo protestantje v obilnem številu in vesela posledica je, da prestopajo mnogi v katoliško cerkev.

Po „Amerikanskem Slovenci.“

## Listek.

Družbe sv. Cirila in Metoda velika skupščina bode letos četrtek, 7. avgusta, v Ilirski Bistrici. — Vdeležite se je, Slovenci, ali pa ob nevdeležitvi položite na njen neomadeževani altar kak svoj dobrotni dar. Učite se od tujca. O „Legi Nazionale“ n. pr. poročajo časniki to-le. Na tramvajskih vozovih v Milanu so menda taki-le oklicni lepaki. Vidi se na njih Rim v solnci. To solnce pa razsipa svoje žarke nad naš Trst, nad našo Gorico, nad našo Istro in nad našo Dalmacijo. — Vglobite si, Slovenci, to nam gorostasno sliko v svojo dušo in premišlajte v mirnih urah, kaj hoče ta podoba. Potem pa vam, če Vam do sedaj ni še dosti, stopi pred oko tudi naša družba delujoča kot solnce čista — bodi si za našo Avstrijo, bodi si za naš slovenski dom.

## Škofijska kronika.

Imenovani kneznadškof za Gorico milostni monsg. Andrej Jordan se posveti v škofa deveto pobinkošno nedeljo, 20. t. m. v Goriški stolnici. Posvečevalec mu bode milostni poreški škof msgr. Ivan Flapp, ki po izvršeni tej najvišji cerkveni posvetitvi stopi v to zvezo s posvečenim, da mu je njega sufragán. Asistenta posvečevancu bodeta tudi mu sufragana, in sicer premil. knezškof iz Ljubljane Anton Bonaventura ter milost. tržaško-koprski škof msgr. Fran Nagl. — Mi želimo pre-milostnemu novemu svojemu nadpastirju z obrednim pozdravom, ki ga začuje ob altarji ta dan: „Ad multos annos“ — tudi „Ad multos annos“ — Na mnogaja leta.“ Na mnogaja leta torej v visokem svojem mirnem zvanji sv. cerkvi v rast, Avstriji v podslobo, slovenskemu narodu v veselje!

### Dar.

Za kruhe sv. Antona 4 krone.